

faldet, Pryglingen, Mishandlingen, er det meget vanskeligt for Tyendet, hvis Husbonden nægter at have foretaget nogen Mishandling, at skaffe sig sin Ret. Der skal have fundet en — endogsaa meget grov — Mishandling Sted, og naar henses til hele den Maade, hvorpaa vor Dommerstand bliver til, er det ret forklarligt, at de Beskyttelsesbestemmelser, der i Loven findes for Tyendet, blive endnu mindre værd og i adskillige Tilfælde blive rent illusoriske.

I Nr. 2 siges det, at Tyendet har Lov til at forlade sin Tjeneste, naar Husbonden søger at forlede det til forbryderisk eller usædelige Handlinger eller, dersom andre til Husstanden hørende Personer forse sig paa saadan Maade, ikke efter dets Klage tager det i behørig Beskyttelse. Ifølge Nr. 3 kan Tyendet forlade Tjenesten, naar Husbonden vedblivende yder det slet eller utilstrækkelig Kost. Dette er en meget vag og ubestemt Beskyttelse for Tyendet, thi det siges udtrykkelig, at for at Tyendet kan have Ret til at forlade Tjenesten, skal Husbonden vedblivende have budt det slet og utilstrækkelig Kost. Det er ikke nok, at et Tyende kan gaa til Politiet eller andre og paavise, at der er blevet budt det fordærvet Mad en Dag eller to. Det er heller ikke nok, at det kan paavise, at det har faaet utilstrækkelig Mad i en Uge, det skal vedblivende i sin Tjeneste være blevet budt utilstrækkelig og slet Mad. Der kom for nogle Aar tilbage en Tjenestekarl fra en Landsby ind paa vort Kontor i Aarhus og bad os om at tage et Stykke Flæsk i Øjesyn, som han havde faaet til sit Rugbrød. Vi saa paa det og gyste ved Tanken om, at det var blevet budt Mennesker at spise det. Det var nemlig mere Maddiker end Flæsk. Vi raadede Manden til at gaa til Herredskontoret og forevise Flæsken og se at faa Herredskontoret til at tage sig af Sagen. Paa Herredskontoret, hvor man udtalte, at det var en Sag, der egentlig ikke vedkom dem, raadede man ham til at anlægge Sag mod Husbonden. Da Karlen gik sin Vej, anlagde imidlertid Husbonden Sag mod ham, og Karlen blev dømt, fordi det var umuligt for ham at bevise, at det Stykke Flæsk med Maddiker, som han havde præsenteret paa Herredskontoret, netop var givet kam af Husbonden. Det var — udtaltes det udtrykkeligt i Præmisserne — ikke umuligt, at Karlen havde været inde et Sted under Vejs mellem Hasle og Aarhus og havde faaet dette Stykke Flæsk udle-

veret. Af andre Sager af lignende Natur, der have været førte for Retten, vil det ses, at det er meget vanskeligt for Tyendet at kunne forlade Tjenesten af de her nævnte Grunde.

I Punkt 4 siges, at Tyendet har Lov til at gaa, naar Husbonden grovelig krænker dets gode Navn og Rygte ved ugrundede Beskyldninger, og i Punkt 5, at det kan forlade Tjenesten, naar det ikke har kunnet erholde sin Løn eller betingede Kostpenge betalt i rette Tid. Bestemmelsen i Punkt 4 om, at Tyendet kan gaa, naar Husbonden grovelig krænker dets gode Navn og Rygte ved ugrundede Beskyldninger, har heller ikke meget at betyde for Tyendet. Det vil i de fleste Tilfælde falde ham vanskeligt at bevise, at han er bleven krænket saa groveligt, at Dommeren kan finde, at der har været skellig Grund for ham til at forlade Tjenesten; Husbonden vil i de fleste Tilfælde nedlægge Indsigelse mod det, og Vidner kræves der jo under alle Omstændigheder.

Spørgsmaalet om Dommernes Stilling til Afgørelsen af Tyendesager er jo ikke uvæsentligt. Jeg sagde før, at den ene Dommer dømte paa en Maade, den anden paa en anden. Dommerstanden, som i det væsentlige er udgaaet fra Overklasserne og har disses Tanker og Forestillinger, bærer disse med ind i Stillingen og Embedet. Dommerstanden vil meget ofte ved Afsigelsen af Domme tage Hensyn til de i vedkommende Kredse gængse Fordomme og Tanker om Tyendet, og der er da ogsaa faldet en Række afvigende Domme, hvor Talen drejer sig om forurettet Tyende. Jeg skal blot nævne et meget interessant og i sin Tid meget omtalt Tilfælde, som vil erindres af alle. For nogle Aar tilbage hændte det i Skiveegnen, at en bekendt Gaardmand ved Navn Tange skød Øjet ud paa sin Karl, medens denne var ved at udføre sit Arbejde paa Marken. Der var opstaaet en Strid imellem dem, idet Karlen ikke vilde give Slip paa Hestene, som Husbonden forlangte. Saa tog Husbonden en ladt Revolver frem og skød det ene Øje ud paa Karlen. Gaardmanden blev anholdt, men løslødes snart, og et Par Dage efter, da det rygtedes, at Gaardejer Tange kunde risikere at blive arresteret, meldte der sig en halv Snes andre Gaardmænd, som bad Dommeren saa mindeligt om Skaansomhed og Imødekommenhed over for Husbonden. De udtalte, at Husbonden var kendt for at være en udmærket tjenstvillig, brav og god Mand, men den vedkommende Tje-